

Delavec izbava vsak drug petek i datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četiri leta K 8.— Posamezna številka 80 vin. naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljajte na urodnost in v upravnistvo. Ljubljana, Šelmburgova ulica št. 6. II. nadstr. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po eno Krono, pri trikratni po 95 vinarja, pri šestkratni po 90 vin., pri celoletnih objavah po 85 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica K 1.— Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Fr. Svetek:

Naloge kovinarjev.

(H kongresu.)

Kongres kovinarjev, ki se bo vršil prihodnji mesec, bo imel rešiti celo vrsto najnujnih vprašanj. Glavno vprašanje, ki sili z železno doslednostjo v ospredje, je naraščajoča brezposelnost. V najbližji bodočnosti grozi nevarnost, da bomo imeli 70 odstotkov kovinarjev na cesti. Kongres bo moral najti pota proti brezposelnosti v kovinski industriji. Teško delo ali ustrašiti se ga ne smemo. Skrbeti moramo predvsem, da bomo z delom na pravem koncu pričeli.

1. Skrbno moramo preiskati vzroke krizi.

2. Šele, ko smo te vzroke našli, moramo določiti sredstva, s katerimi se bomo bojevali.

3. In ko smo si v vsem tem na jasnem, moramo organizacijo usposobiti za ta boj in ga ako bo treba, stopenjati do največje ostrine.

Za vsa nadaljina vprašanja si moramo napraviti slične načrte. In teh nalog je mnogo, zelo mnogo. Za vsako nalogo, ki jo bomo hoteli izvršiti, je vprašanje:

1. ali jo bomo znali rešiti,

2. ali bomo imeli za to tudi potrebno moč, kajti sama dobra volja tudi ne zadostuje.

Ob ogromni važnosti teh vprašanj moramo skrbeti, da bomo imeli na razpolago zadostno število ljudi, ki se bodo z njimi temeljito pečali.

Potrebno moč pa pridobimo organizaciji le s tem, če bo vsak član čutil

dolžnost, delati za organizacijo in nje namene. Skratka pričeti moramo

z delitvijo dela.

V pre mnogih krajih se je dosedaj naglalo vse delo na rame posameznega zaupnika. Dela se mu je naložilo od vseh strani toliko, da ni bil v stanu niti enega temeljito izvršiti. S tem se je zaneslo v organizacijo polovičarstvo, s katerim se ubija vsak čut dolžnosti. Organizacija ne more pogrešati nobenega člana. Vsak mora v svojem krogu napraviti vse, kar zna, ve in more.

Izpopolniti moramo

zaupniški sistem

tako, da bo odgovarjal vsem velikim nalogam naše organizacije. V vsaki podružnici bo treba osnovati odsek, ki se bo pečal s tarifnimi vprašanji, drugi, ki bo skrbel za izobrazbo članov, tretji, ki bo proučeval socialno politiko (bolniško in starostno zavarovanje itd.), četrti bo skrbel, da z dopisi v časopisju informira javnost in tovariše o tamošnjem položaju itd., itd.

Dela dovoli za vse!

Cincanje sem in tja ne koristi nikomur, mehkužno čakanje, da nas bodo čudeži rešili — škoduje. Zavihati je treba rokave in delati, Marxov nauk, ki pravi „Rešitev delavcev je odvisna od delavcev samih“, je še vedno in bo vedno v veljavi.

Na kocki so velike stvari. Od nas samih je odvisno, kako jih bomo rešili. Resni časi zahtevajo resnega dela in resnih moč. Upajmo, da najdemo take na kongresu pri — delu.

Načelstvo »Osred. društva kovinarjev in sor. strok, za Slovenijo sklicuje na podlagi § 11—1 društvenih pravil.

II. redni občni zbor

Osred. društva kovinarjev in sor. strok za Slovenijo, ki se bo vršil dne 20. februarja t. l. v Ljubljani z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo tajništva.
3. Poročilo blagajnika.
4. Poročilo kontrole.
5. Volitev novega načelstva, nadzorstva in razsodišča.
6. Volitev delegatov za pokrajinski strokova kongres.
7. Ujedinjenje.
8. Položaj kovinske industrije z ozirom na brezposelnost.
9. Akcija in taktika.
10. Tarifna in stavkovna politika.
11. Zvišanje prispevkov, pravila in opravilnik.
12. Strokovno časopisje in izobraževalno delo.
13. Slučajnosti.

Pravico do zastopstva

ima glasom pravil 11, točka 3, vsaka podružnica, ki šteje najmanj 50 članov in sicer na vsakih 200 čl. po enega zastopnika.

Predloge in nasvete

naj vpošljejo podružnice vsaj 14 dni pred kongresom na načelstvo (tajništvo) Osred. društva v Ljubljano.

Podružnice z manj kod 50 član

imajo pravico odposlati svojega zastopnika, ki bo imel na kongresu posvetovalni glas. Stroške plača podružnica.

LISTEK.

O pridobitvi in izgubi jugoslovanskega državljanstva.

(Konoc.)

5. Kdo se lahko odpove jugoslovanskemu državljanstvu in optira za drugo državljanstvo?

a) Tisti, ki imajo sicer sedaj domovinsko pravico v jugoslovanski občini, pa so imeli kedaj poprej domovinsko pravico v kakšni občini, ki ni pripadla državi SHS. Ta slučaj odgovarja onemu pod točko 3.

b) Tisti, ki so po plemenu in jeziku Nemci, Čehi, Slovaki, Poljaki, Romuni, Italijani in Madžari, smejo do 15. januarja t. l. optirati za državljanstvo svoje narodne države.

Ta rok pa ne velja za one, ki imajo domovinsko pravico v okupiranem ozemlju ali v koroškem plebiscitnem ozemlju

in tudi ne za Madžare. Za navedene bo začel teči šestmesečni rok z dnevom definitivne dodelitve dotičnega ozemlja Italiji oziroma Avstriji odnosno z dnem ratifikacije mirovne pogodbe z Ogrsko.

Optant mora vložiti svojo izjavo pri okrajnem glavarstvu (mestnem magistratu) ali pa pri diplomatskem zastopstvu kakor pod točko 4.

Prošnji je priložiti:

- a) dokaze, da je one narodnosti, za katero državo optira,
- b) svojo domovnico,
- c) rojstni in poročni list kakor pod točko 2.

6. Nekaj splošnih določil.

Prošnja, prijava ali izjava moževa se razprostira tudi na ženo, s katero živi skupaj (ne pa na sodno ločeno ženo!) in na otroke pod 18 let. Otroci nad 18 let morajo samostojno vložiti prošnje, prijave ali izjave.

Že vložena prošnja, prijava ali izjava se ne more več preklicati.

Kdor je optiral za drugo državo, se mora v dvanajstih mesecih po poteku opcijskega roka izseliti. S seboj sme vzeti vse svoje premičnine brez vsake davščine ali pristojbine. Tudi nepremičnine obdrži lahko še naprej v svoji lasti.

Vse prošnje, prijave in izjave in vse vloge, ki se tičejo pridobitve ali izgube državljanstva po tej naredbi, so koleka proste.

Dodatek: Dodatno k zgorajšnji naredbi je izšlo dopolnilo z dne 25. novembra 1920, Uradni list št. 2 iz leta 1921.

S tem dopolnilom se je podaljšal šestmesečni opcijski rok za one osebe, ki so po plemenu in jeziku Srbi, Hrvatji ali Slovenci, pa imajo domovinsko pravico izven meja Jugoslavije in si hočejo pridobiti z opcijo jugoslovansko državljanstvo, in sicer:

1. za one, ki imajo svoje stalno bivališče v Evropi, do dne 15. marca t. l.
2. za one, ki imajo svoje stalno bivališče izven Evrope, pa do 15. julija t. l.

Zastopstvo manjšine.

Na podlagi § 11, toč. 6 drž. pravil ima manjšina pravico do zastopstva na kongresu in sicer:

Ako je pri volitvi delegatov dobila $\frac{1}{3}$ oddanih glasov ima pravico do $\frac{1}{3}$ zastopstva, ako znaša število delegatov podružnice najmanj tri.

Ako ima podružnica pravico le do dveh delegatov, pa pripade večini eden in manjšini eden, ako je ta dobila vsaj $\frac{1}{3}$ oddanih glasov. (§ 11, toč. 7.)

Gostje

bodo imeli pravico prisostvovati kongresu le tedaj, ako si bodo pravočasno preskrbeli od načelstva potrebno izkaznico. Prijave je vpsolati najkasneje do 10. februarja t. l. na tajništvo osrednjega odbora.

Natančna navodila

glede kongresa bodo dobile podružnice potom okrožnic.

Za načelstvo »Osred. društva kovinarjev.«

Ivan Kocijan, načelnik. Fr. Svetek, tajnik.

Izenačenje mezd rudarjev pri Trboveljski premogokopni družbi z onimi v Velenjah in Zabukovci.

Od raznih rudnikov Trboveljske premogokopne družbe se posamezni rudarji kakor tudi podružnice Unije slovenskih rudarjev in njih funkcionarji obračajo pismeno na Unijo slovenskih rudarjev, kakšno bo plačilno razmerje in koliko bodo zaslužili delavci posameznih kategorij po izenačenih dohodkih, ki jih imajo rudarji v Velenjah in Zabukovci. Ker ne bomo pismeno odgovarjali vsakemu posebej, se vam tem potom pojasni in odgovarja na vsa vprašanja.

Deželna vlada je dne 9. januarja 1921 poslala odloke stavkujočim in tudi vsem drugim organizacijam, kateri odlok je dobila tudi Unija slov. rudarjev. V tem odloku je v točki prvi uvodoma rečeno: Trboveljska družba mora brez nadaljnega razpravljanja zenačiti delavske prejemke z onimi v državnih rudnikih v Velenju in Zabukovci od dne, ko se prične delo. V drugi točki določuje, da morajo iti rudarji dne 10. januarja na delo, v tretji točki pa, da bo ministrstvo za socialno politiko sestavilo komisijo, ki bo pregledala, v koliko je potreba povišati cene premoga, potem, da je bila Trboveljska družba o tem obveščena in da je zadovoljna z zgoraj omenjenim sporazumom. O kakšni drugi pogodbi ali določilih nam ni znano in tudi ne obstoje. Iz zgoraj navedenega pa bodo plače v bodoče, v kolikor se da izračunati na podlagi dohodkov pri onih dveh državnih rudnikih, sledeče:

Dnevne mezde: kopači K 35.—, učni kopači K 29.40, vozači prve kategorije K 23.80, mladoletni delavci do 16 let K 16.80, ženske K 19.60. Rokodelci so razdeljeni v šest kategorij, ki pa je najvišja kategorija K 52.90, najnižja K 37.20. Pazniki in strelski mojstri so razdeljeni v štiri kategorije, najvišja je K 52.90, najnižja je K 41.60. K vsakemu delavnemu dnevu pa dobiva delavec draginjsko doklado K 5.60, ženske in otroci po K 2.45, če pa jih je več pri družini kot pet, pa samo po K 1.40 k vsakemu šiltu. Zraven tega pa bo znašal cenejši živež, če se ga bo izplačevalo v gotovini posameznim delavcem: Za delavca K 17.90 dnevno za družinskega člana K 8.95, če pa se bodo dajala živila cenejše, je pa bilo že itak v listih objavljeno, katera živila se dajo ceneje in po kakšni ceni.

Nabavni prispevek je v Velenjah za delavca K 250.— četrtletno ali pa dnevno K 3.30. Skupno izračunjeno bodo znašali torej skupni dohodki kopača samca K 61.80, učnega kopača samca K 55.20, vozača samca K 50.20, mladoletnega delavca do 16. l. K 43.60, delavke K 45.40. Plače pri pogodnem delu so v Velenjah povprečno K 59.35 za kopača, za vozača K 27.29, ne da pa se tukaj določitj akord vnaprej, ker se zasluži teh 14 dni manj, drugih 14 dni pa zopet več, tako da bodo seveda eni zaslužili več kot K 59.35, eni pa zopet veliko manj, k temu plačilu pridejo potem doplačila, kakor smo jih zgoraj navedli, diferenca na živilih, nabavni prispevek in draginjska doklada.

Po našem preračunavanju, ki dobro poznamo velenjski plačilni sistem, bo povprečno povišanje znašalo za vse delavce 33% k dosedanjim dohodkom.

Vse drugo, kar vam kdo poveduje, ne odgovarja resnici. Vsi oni, ki vam kaj drugega pripovedujejo, vam vedoma ali nevedoma ali na morda iz kakšnega drugega nepoštenega namena govore neresnico.

Naši naprotniki, ki mislijo, da služijo s tem delavcem, da obrekujejo organizacijo, ki obstoji med rudarji od leta 1893, naj na vzamejo na znanje da smo mi lanskega leta v februarju dosegli povišanje samo na plačah pri pogodnem delu kakor pri gosposkem šiltu 77%, zraven tega pa še 5 K dnevne draginjske doklade za družinske člane in tudi še precej večji nabavni prispevek. Kdor pozna razmere in zna ob pravem času pravilno presoditi položaj, mora pač priznati, da bi se bilo to, kar se je doseglo potom skoraj tritedenskega štrajka, doseglo tudi mirnim putem, vrhutega bi rudarji ne bili utrpeli velikanske škode. Ako upoštevamo dolgotrajno stavko v primeri s pridobitvami, tedaj je pač več kot jasno, da so doživeli rudarji pod vodstvom gospoda Petakoviča fiasko, ki mu ga v zgodovini delavskega pokreta na Slovenskem nima para. Slabo se je izkazal g. Petakovič in njegovi pomagači in ako prizadeti rudarji celo situacijo trezno preudarijo, bodo morali v svojo korist priti do prepričanja, da ne bodo smeli več nasedati na limanice neznanim ljudem, ki ne znajo nič drugega kakor otepavati prazne fraze.

Zastoj v čevljarški obrti.

V čevljarški obrti in industriji je nastal v zadnjih mesecih velik zastoj, ker se je naenkrat izkazalo, da je več blaga, nego se more prodati. Vsled padajoče vrednosti avstrijskega denarja so prišle ogromne množine izdelanih čevljev iz Avstrije v Jugoslavijo, ki so mnogo cenejši nego naši domači. Izkazalo se je, da naši obrtniki in industrijci ne morejo izdelovati tako poceni čevljev, kakor jih, dobimo iz Avstrije. Posledica temu je bila, da so morali veliki čevljarški obrtniki zmanjšati svoj obrat in da sedaj ne izrabljajo niti polovico svoje delazmožnosti. Nadaljnja posledica je, da so obrtniki in delavci nezaposleni.

Gledati je treba, da se odstranijo vzroki, ki so prignali čevljarško obrt in industrijo v to krizo. Na drugi strani pa je treba konzumenta ščititi tako, da se ta čevljarška kriza ne reši na račun konzumenta. Čevljarška obrt toži, da so sirovine predrage. Avstrijski čevljar dobiva sirove kože za polovico ceneje nego so pri nas. Naše obrtnike tlačijo nadalje visoke cene vseh ostalih čevljarških potrebščin, kakor trakov, zaponk, blago za

podlogo itd. Te čevljarške potrebščine uvažamo in čevljar mora plačati zanje visoko uvozno carino. Ta carina naj se odpravi, da bo čevljar mogel vse čevljarške potrebščine, ki jih ne izdelujemo doma, carine prosto uvažati. Sedaj prihaja iz Avstrije tudi velika množina finih čevljev, ki spadajo pod luksuzno blago. Ni v interesu države, da podpira uvoz luksuznega blaga. Raditega je upravičeno, da se na tako luksuzno blago poveča sedaj obstoječa 10%na carina naj manj na 20 do 25% od fakture. Na ta način bi se vsaj deloma odstranili trenutni vzroki sedanje krize.

Proračun 1921/22 za trgovino in industrijo.

Na oddelku ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani se sestavlja proračun za bodoče proračunsko leto. Ker je proračun tega oddelka za naše pridobitne sloje velikega pomena smatramo za potrebno izraziti tozadevne svoje želje.

Proračun oddelka ministrstva trgovine in industrije je znašal za leto 1919/20 1,521,289 rednih in 10,000 izrednih izdatkov 1920/21 pa 2 milij. 491,766 rednih in 390,124 izrednih stroškov. Od tega je odpadlo na oddelek za trgovino in industrijo 465,897 K rednih in 85,000 izrednih izdatkov, za pospeševanje obrta 109,566 K, za meroizkuštvo 153,290 K rednih in 20,000 K izrednih, za trgovsko šolstvo 806,681 K, za obrtno šolstvo 956,332 K rednih in 25,000 K izrednih. Proračun se je torej povečal od leta 1919/20 na letošnji proračun za 1,000,000 K rednih in za 400,000 K izrednih izdatkov, od česar glavni delež prjpađe na oddelek ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani in za trgovsko šolstvo, med tem ko se je pri obrtnem šolstvu proračun rednih izdatkov za 96,000 K rednih izdatkov zmanjšal.

Proračun ministrstva trgovine in industrije za Hrvaško in Slovenijo znaša 1,032,642 K rednih in 100,000 K izrednih izdatkov, medtem ko je znašal l. 1919. 2,686,272 K rednih in 2,859,130 K izrednih izdatkov. Razlika leži v tem, da v hrvaškem proračunu ni obseženo trgovsko in obrtno šolstvo, ki spada v resort pokrajinske vlade in da je proračun za pomorstvo in brodarstvo sam znašal 1,416,390 K rednih in 2,649,130 izrednih izdatkov.

Proračun za trgovino in industrijo v Dalmaciji je znašal leta 1920/21 975,721 K in za leto 1919/20 pa 256,022 K. Od tega pripade na obrtno izobrazbo 568,587 K in za trgovsko pa 231,918 K. Za Bosno in Hercegovino znaša proračun za l. 1920/21 1,790,578 K od tega odpade na oddelek za trgovino in industrijo 542,000 K, na trgovsko akademijo pa 355,055 K na ženske strokovne šole 550,820 K, na deželne delavnice za umetnost 190,226 K, na deželno tkalnico preprog 1 milij. 270,390, na tkalnico platne in vezil 200,260 K, na obrtne in trg. tečaje 1666,000 K in meroizkuštvo 60,515 K.

Proračun za trgovino in industrijo za Srbijo znaša, ako odračunamo ministrstvo, za obrtno industrijski muzej 554,406 dinarjev, za trgovsko šolo v Skoplju 55,742 dinarjev, za trgovsko šolo v Bitolju 55,680 din., za državno trgovsko akademijo 266,310 din., za upravo fondov 1,142,430 d., za trgovski inšpektorat v Skoplju pa 60,426 dinarjev.

Proračun oddelka trgovine in industrije za Slovenijo je med proračuni vseh ostalih resorjev najmanjši, za naše nove gospodarske naloge, katere moramo v okvirju sedanjega carinskega ozemlja izvršiti pa popolnoma nezadosten. Želeli bi zato, da se špecljelno za razširjanje in izpolnitev obrtnega šolstva vsaj letos preliniraj večje svote, da se omogoči osnovati one delavnice pri drž. obrtni šoli v Ljubljani, ki so že zdavnaj potrebne, pred vsem za finalno in umetniške

stroke v kmetijski, mizarški, keramični, elektrotehnični in kemični industriji. Sigurno je, da bo od države v ta namen investirani denar našel najhitreje svojo rentabiliteto. Podobno je s trgovskim šolstvom. Za trgovsko akademijo, ki je samo zasilno nastanjena v posloplju drž. gimnazije, je treba lastnega posloplja, najrazličnejših učnih pripomočkov, pred vsem zbirke vzorcev blaga in obsežne biblioteke. Gotovo je, da se bodo domača podjetja z veseljem odzvala pozivu ravnateljstva, da pošljejo svoje proizvode v zbirko akademije. Za tuje proizvode pa bi nam lahko šli na roko naši konzulati v tujini in tuji konzulati pri nas. Posebno važen pa je proračun za pospeševanje obrti. Zavod za pospeševanje obrti lahko pri primernih finančnih sredstvih najgloblje poseže v praktično življenje in v razvoj našega obrtništva. Vsled nove carinske meje je dana možnost obnoviti nekatere domače industrije, ki so pred 30-40 leti vsled konkurence Sudetskih dežel propadle. Treba je z zasnovanjem novih domačih obrti posebno v pasivnih krajih zaježiti izseljevanje. Treba je pa tudi obrti, ki danes stagnirajo ali ki so v svojem razvoju ostale modernizirati s prirojanjem različnih tečajev, predavanj in izdajanjem poljudno pisanih knjig.

Predvsem pa je važno, da proračun omogoči s potrebnimi krediti, da se pošlje na državne stroške nadarjene mlade ljudi po absolviranju tukajšnjih šol v Avstrijo in Nemčijo v svrhu specializacije v onih strokah obrtov, ki pri nas še niso zastopane. Na ta način se edino lahko oslobodimo od tega, da moramo naseljevati v različnih industrijskih podjetjih pri nas inozemce, ker iz političnih in ekonomskih razlogov ni priporočljivo.

Vlada se je odločno postavila na stališče potrebe podpiranja združništva z nedopustnimi in dopustnimi sredstvi. Trgovina, industrija in obrt želijo za bremena, ki jih plačujejo državi le neznatno protiuslugo v zgoraj navedenih železah. Upamo, da bo oddelek ministrstva trgovine in industrije ter naši poslanci v bodočem proračunu vpoštevali naše skromne želje. Problem racionalizacije tujih podjetij je pri nas vsled tega tako težaven, ker nam ravno sedaj primanjkuje strokovnega naraščaja. To kar je Avstrija desetletja umetno zadrževala, moramo sedaj tekou par let popraviti in nadomestiti. Država je interesirana na izpolnitvi strokovne izobrazbe, ker bo ravno iz teh šol izšlo največ samostojnih podjetnikov in bo ta strokovna inteligenca najbolje pospeševala industrijski razvoj dežele. Radi tega se izdatkov za te potrebe ne sme presojati z načrtki fiskalov in se ustrašiti najmanjše investicije za moderne tehnične in umetniške delavnice, ker bo vsak denar, ki je izdan v te namene indirektno s povečanjem davčne zmoglosti prebivalstva obilno vrnil.

Z ozirom na odpuste delavcev v mlinski stroki

je „Osrednje društvo živilskih delavcev“ vložilo nastopno spomenico:

Deželni vladi za Slovenijo, Poverjeništvu za soc. skrbstvo!

Delavstvo mlinskega podjetja V. Majdič v Kranju, zbrano na shodu dne 20. januarja 1921 v društvenem lokalu, predlaga enoglasno deželni vladi, oz. poverjeništvu za soc. skrbstvo, naslednjo resolucijo s prošnjo, da jo deželna vlada z nujnim priporočilom pošlje osrednji vladi v Belgrad in ki se glasi:

Ker je v mlinskem podjetju delo odpovedano 30 delavcem z motivacijo, da primanjkuje dela v podjetju in ta pojav v mlinski industriji ni samo pri V. Majdiču v Kranju, temveč v vseh mlinski industriji pri nas, naprošamo deželno vlado oz. soc. skrbstvo, naj nemudoma ukrene sledeče:

1. Centralna vlada naj prepove izvažanje žita preko naših meja, dovoli naj samo izvoz mletih izdelkov. To pa vsled tega, da bo delavstvo v tej industriji zaposleno. Podjetnikom mlinov naj se prepove trgovanje z moko tujih mlinov, dovoli pa le s tistim mlevskim izdelkom, ki ga samj v svojih podjetjih izdelujejo. To pa vsled tega, ker smatra delavstvo to za navadno verženje in sabotiranje mlinske industrije. Delavstvo mlinske stroke pa pričakuje z zaupanjem, da bo deželna vlada, kakor centralna vlada razumeja položaj, v katerem se delavstvo danes nahaja in ugodila tej naši spomenici.

Strokovne organizacije v Nemčiji in ženske.

Število žensk, ki jih je pridobitveno delo potegnilo v svoj vrtnec kot delavke, je v zadnjem času zlasti v Nemčiji neverjetno naraslo. Temu primerno je naraslo tudi število žensk kot članic v organizacijah, kar dokazuje, da so poleg svojih moških tovarišev spoznale pravi pomen strokovnih organizacij.

V podkrepitev naše trditve naj služijo nastopni podatki: Leta 1892 je 56 strokovnih zvez v Nemčiji štelo vsega skupaj 4355 članic, leta 1905 pa že preko 70.000. Od tega časa naprej pa je bil pritek žensk v strokovne organizacije naravnost ogromen. Leta 1906 so v Nemčiji šteli že 118.908 strokovno organiziranih delavk. Ob izbruhu vojne leta 1914 jih je bilo 222.000. Med vojno je njih število sicer nekaj padlo, začelo pa je proti koncu vojne število strokovno organiziranih žena v toliki meri naraščati, da je njih število leta 1918 poskočilo na 400.000. Končno je leta 1919 doseglo število strokovno organiziranih naravnost ogromno višino — 1.612.000.

Našim delavkam priporočamo, da slede v tem oziru primeru svojih sotrpink in tovarišic v Nemčiji.

Iz strokovne organizacije.

Glavna skupščina Unije slovenskih rudarjev se bo vršila dne 24. in 25. aprila 1921. Podrobnosti objavimo pravočasno.

Občni zbor podružnice osrednjega društva kemičnih delavcev v Medvodah se je vršil z običajnim dnevnim redom v nedeljo, dne 16. januarja 1921. Vodil je občni zbor predsednik tovariš Cvainar, ki je obenem poročal o delovanju podružnice v pretečenem letu. Zapisnik prečital in blagajniško poročilo je podal tov. Mravle, za kontrolo pa tov. Rožnik. V novi odbor so bili izvoljeni tovariši: Cvainar Janko, predsednikom; Tekavec J., namestnikom; Mravle J., tajnikom; Čerman A., zapisnikarjem; Ribič F., blagajnikom. Nadalje Petercel F., Rožnik F., Tehovnik A., Kocijančič Fr. in Wutt A.

Občni zbori podružnice Osrednjega društva usnarjev in sorodnih strok so se vršili dne 16. januarja t. l. v Mariboru in 23. januarja t. l. na Vrhniki. Novi odbor v Mariboru je sledeči: Banšek Emerik, predsednik; Grgič Ivan, namestnik; Staudinger Jos., blagajnik; Berger Ivan, namestnik; Težak Anton, tajnik; Vahel D., namestnik ter Krivec Al., Greile Kristian in Baier Ivan. — Na občnem zboru podružnice v Radečah, ki se je vršil istotako dne 16. januarja t. l. je bil izvoljen predsednikom tov. Jaklič Al.; namestnikom Sever Ivan; blagajnikom Knez Matija; namestnikom Šmit Franc; tajnikom

Rošil Mih.; namestnikom Besjak Ivan. Končno v odbor tovariši Tabor Ivan, Alič Ivan, Kovdek Alojz in Alič Ivan. — Na Vrhniki sestaja novi odbor iz tovarišev: Šubic Jakob, predsednik; Grum Ignacij, namestnik; Gergovič Franc, blagajnik; Leskovec Franc, namestnik; Prek Franc, tajnik; Novak Josip, namestnik; Rampič in Zdešar, preglednika.

Glede pobiranja prispevkov je občni zbor na Vrhniki sklenil, da se imajo pobirati redno vsakih štirinaest dni vselej takrat, ko se razdeli »Delavca«. O vzrokih krize v industriji je govoril tovariš Novšak iz Ljubliane.

Glavni odbor Osrednjega društva kemičnih delavcev in sorodnih strok v Ljubliani naznania vsem podružnim odborom, kakor tudi vsem svojim članom, da se je dosežani podpredsednik tega društva Pokovec Jožef, mizar v Koljinski tovarni, nevršeči svoje dolžnosti napram društvu, po § 7. točka 2. sam iz društva izključil. Mož je hotel v strokovni organizaciji kemičnega delavstva sicer igrati veliko ulogo ni se na zavedal tega, da mora in vrhutega kot podpredsednik biti drugim za zgled, kar se tiče reda in dela za dohrobit organizacije in vsega članstva. Pokovec torej ni več član in kot tak nima pravice vtikati se v kakršnikoli obliki v poslovanje in sploh v razmere strokovne organizacije kemičnega delavstva.

Važno za moistre in pomočnike kovinskih obrti. Na prošnjo deželne zveze obrtnih združenj v Ljubliani priredi poverjeništvu za uk in bogočastie na deželni obrtni šoli v Ljubliani v času od 1. aprila do 30. junija leta 1921 strokovni tečaj za železninarje, ki bo pristopen moistrom in pomočnikom kovinskih obratov. Pouk bo trajal vsak dan 6 ur in bo obsegel poleg strokovnih predmetov tudi računstvo, kalkulacijo, spise in knjigovodstvo. Najmanjše število udeležencev naj bode 25, največ pa 40. Stroške tečaja, to je izdatki za učne honorarje in za najpotrebnejša učila bo prevzela naučna uprava. Za vse druge izdatke, kakor na primer za hrano in stanovanje bodo morali obiskovalci tečaja skrbeti sami. Moistri in pomočniki kovinskih obrtov, ki bi se radi tečaja udeležili, naj prigrase svojo udeležbo z natančnim naslovom in bivališčem do 15. marca t. l. Zvezi obrtnih združenj v Ljubliani. Udeležence se bo upoštevalo brez ozira ali je moister ali pomočnik.

Osrednje društvo usnarjev in sorodnih strok. Vabilo na glavno skupščino, ki je bilo objavljeno v zadnji številki »Delavca«, popravljamo v toliko, da se ne bo vršila glavna skupščina dne 1. februarja, ampak dne 2. februarja 1921. Vse drugo ostane. Delegati bodo torej morali gledati, da bodo dne 2. februarja ob 9. uri dopoldne na mestu. Skupščina se vrši kakor rečeno v prostorih hotela »Triglav« v Ljubliani, Kolodvorska ulica.

Tajništvo.

Podružnica ljublianskih mizarjev in sorodnih strok sklicuje svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 13. februarja ob pol 9. uri v veliko dvorano »Mestnega doma« v Ljubliani s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo predsednika; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. poročilo kontrole; 5. volitev novega odbora; 6. razmoterosti. Ako bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklenčen, se bo vršil pol ure kasneje ne glede na število navzočih članov, nov občni zbor. Dolžnost vseh lesnih delavcev je, da se ga zanesljivo udeleže.

Odbor.

Podružnica kovinarjev na Jesenicah sklicuje svoj redni občni zbor v nedeljo 30. januarja ob pol 9. uri pri »Jelenu« na Savi s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav in poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo preglednikov računov. 5. Volitev novega odbora. 6. Volitev delegatov za pokr. kongres Osred. društva kovinarjev. 7. Raznostersti. — Ako bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, se bo vršil pol ure kasneje ne glede na število navzočih članov. — Odbor.

Podružnica kovinarjev v Celju sklicuje svoj **REDNI OBČNI ZBOR**,

ki se bo vršil v nedeljo 6. februarja. (Kraj in čas bodo sporočili zaupniki.) Dnevni red: 1. Poročilo načelnika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo kontrole. 5. Volitev novega odbora in kontrole. 6. Volitev delegatov za pokr. kovinarski kongres. 7. Slučajnosti. Ako občni zbor ne bi bil sklepčen ob napovedani uri se bo vršil pol ure kasneje, ne glede na število navzočih članov. — Odbor.

Podružnica kovinarjev v Štorkah sklicuje svoj redni

OBČNI ZBOR.

ki se bo vršil v soboto 5. februarja t. l. v gostilni pri »Kranjcu« ob 4. uri popoldne. — Dnevni red: 1. Poročilo načelnika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo kontrole. 5. Volitev novega odbora in kontrole. 6. Volitev delegata za pokr. kovinarski kongres. 7. Slučajnosti. Ako bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, se bo vršil pol ure kasneje ob vsakem številu članov. Udeležite se občnega zbora polnoštevilno. — Odbor.

Dopisi.

Liboje. L. R. Schütz, ing. Paulin in dr. Pri gorai omenjenem podjetju zaposleno delavstvo je vložilo meseca decembra nretečenega leta spomenico, v kateri je delavstvo zahtevalo 50% povišanje plače. Poročanja so se vršila dne 4. januarja 1921. in sicer od zgoraj omenjenega podjetja zelo temperamentalno, ter po neumoljivem dolgem prerokanju. (od 9. ure zjutraj do pol 17. ure zvečer), zlasti od ene gotove osebe, katera je naše zaupnike, oziroma delavce, z besedami (rücksichtslos-unverschämt) itd. obkladala in slednjič zaključila z 20% povišanjem plače. Delavstvo protestira proti takemu postopanju energično in svetuje omenjeni osebi, da se vbodoče ne poslužuje izrazov, ki ne spadajo napram že več desetletij od te omenjene osebe zatiranim delavcem. Tudi svetujemo tisti osebi, oziroma več oseb, ki so se za časa mezdnege gibanja povzpeli do viška s tem, da so nam živila katera bi morali po božiču dobiti, nalašč niso izdala, potem rudarjem laskali z gotovim namenom, da oni bodo že nekaj dobiti, za glažarje, kateri delajo črepinje, da ni nobene — pomoči. (Zelo spretno in humoristično se imenuje nas, ki smo v tovarni in izdelujemo posodo). Nai si zapomni, da z laskanjem, bodisi na zgoraj ali spodaj, tem oviram katere izvajajo nad delavstvom, si tudi ne bodo pridobili pri firmi bog ve kaj, pač pa pri zavednem delavstvu preziranje ter sovraštvo. Za enkrat rečeno, bodite zmernejši drugače bomo nekaj lašneje govorili. — Več delavcev.

Gospodarstvo.

Gospodinjiski tečaji po deželi. V drugi dobi zimskega tečaja, ki traja od 3. januarja do 15. marca t. l. se vrše gospodinjiski tečaji po sledečih krajih: v Ormožu

pod vodstvom ge. Premrač, v Studenci pri Poličanah pod vodstvom ge. Primožičeve, v Letušu ob Paki pod vodstvom ge. Sittigove, v Trbovljah pod vodstvom ge. Odlaskove in v Podbrezju nad Kranjem pod vodstvom ge. Jakličeve. Jesenski tečaji so se dovršili povsod s prav dovoljnim uspehom. Spričo oblikih priglasil sta se morala tečaja v Ormožu in v Podbrezjah ponoviti. Opozarjamo že sedaj morda kajne kroge, da se za prireditev jesenskih gospodinjiskih tečajev, ki prične 15. oktobra t. l. že sedaj zainteresirajo in da predložijo pravočasno svoje prošnje na poverništvo za kmetištvo.

Poverništvo za socialno skrb v Ljubljani razelaša: Državna komisija za preživljanje v Ljubljani in vse okrajne komisije za preživljanje so prenehale poslovati. Spse teh komisij je prevzel invalidski oddelek poverništva za socialno skrbstvo, ki je nastavljen v Št. Peterski vojašnici v Ljubljani.

Zahvale.

Zahvala. Vsem mojim tovarišem in tovarišicam iz mestne Mariborske plinarne itd. se najpristneje zahvaljujem za podporo v znesku 284 kron 80 vin., kateri so mi v času moje bolezni darovali. Iskreno se Vam zahvaljujem. —

Jezovšek Andrej.

Zahvala. Podpisani se prirediteljem Silvestrova večera za naklonjenih 353 K, ki so jih podarili kot pomoč v moji bolezni iz čistega dohodka, najpristneje zahvaljujem. — Jakob Dobrovolje, Vrhnika.

Obvestilo.

Medvođe, C. J. »Delavec« kakor znano od Novega leta 1921, izhaja vsak drugi teden in to radi velikanske podražitve tiska, papirja in poštnine. Sicer pa uprava list redno odpremlja in ako ga redno ne dobivate ne more temu biti nihče drugi kriv, kakor pošta. Pri nekaterih poštnih uradih namreč glede delavskih listov zelo radi nagajajo. Urgirajte list na pošti!

Razno.

V Ameriki vlada kakor znano občutna brezposelnost. To priliko uporabljajo mnoga industrijska podjetja za zniževanje plač delavcem. Kakor poroča meščansko časopisje, delavstvo jemlje zniževanje plač hane mirno na znanje. Verjetna stvar ravno ni. Radovedni smo, če se bodo z nižanimi plačami primerno znižale tudi cene živilijskim potrebščinam.

Na Švedskem se vrši v tamošnjem zakonodajnem zboru hud boj med zastopniki delavstva in zastopniki buržoazije: meščanski poslanci namreč skušajo prodreti s predlogom, ki meri za tem, da se zakon o osemurnem delavnem času razveljavi. Buržoazija je pač povsod enaka.

Pomanikanje dela v Ameriki. Glasom poročila našega konzulata v Čikagi je nastala za delavstvo v Združenih državah ameriških težka doba, ki utegne izzvati hude boje za obstanek delavskih mas. Dosedaj je naraslo število brezposelnih na približno 3.000.000. V Čikagi je okoli 100 tisoč, v Detroitu okoli 80.000, v New Yorku preko 120.000, v Filadelfiji okoli 200 tisoč delavcev, ki so brez dela in žive v največji bedi in pomanikanju. Bati se je, da zavzame brezposelnost v Ameriki še večji obseg, ker bodo morale tovarne vsled štrajka konzumentov in vsled neugodnih izvoznih razmer (nižja valuta drugih držav) obrate le še bolj skrbiti.

Redni občni zbor

Gospodarskega društva Ljudski dom v Mariboru, bo dne 2. februarja 1921 ob 4. uri popoldne v Ljubljani, hotel Sv. carija.

Dnevni red:

Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora, poročilo načelnstva, poročilo računov za leto 1919/20, poročilo nadzorstva, sklepanje o prebitku, izpememba pravil, volitev načelnstva, volitev nadzorstva.

Nadzorstvo.

Zbirajte za tiskovni sklad.

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po šestih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadrugnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menica se eskomptuje po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana

registrovana zadruga z omejeno zavezo, Frančiškanska ulica št. 6.

Tiskovine za šole, županištva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke.

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, itd.

Stereotipija. Litografija.

Edini list, ki brezobzirno zastopa Vaše koristi, ki neustrašeno brani Vaše pravice, je:

N

delavski dnevnik

A

NAPREJ

Zatorej sezite po njem! Oklenite se ga! Naj se naroči po več somišljenikov na en Naprej!

Le »Naprej« spada v naše družine!

R
R
E
J

Proč z meščanskimi listi!

Mesečno stane 20 kron.

Naroča se pri upravi »Naprej« Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.